

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра роботизованої та ендоскопічної хірургії

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,

Д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХІРУРГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки: **докторів філософії на III освітньо-науковому рівні**

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: **22 «Охорона здоров'я»**

(шифр та назва галузі знань)

спеціальності: **222 Медицина:**

(код та найменування спеціальності)

Розробники: завідувач кафедри д.м.н., проф. Малиновський А.В.,
асистент кафедри Корчовий Д.В.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Хірургія» складена на підставі освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності / 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри 27.08.2020 р. (прот. № 1).
Завідувач кафедри Малиновський А.В. д.мед.н. проф. Малиновський А.В.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін «29» серпня 2020 р. (протокол № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін, Міщенко В.В. д.мед.н., проф. Міщенко В.В.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» вересня 2020 р. (протокол № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма навчальної дисципліни «Хірургія» стосується поглибленого вивчення та засвоєння теоретичної інформації та одержання практичної підготовки з питань етіології, патогенезу, клініки, діагностики (в т.ч. диференційної), лікування та профілактики основних хірургічних захворювань та суміжної патології, що найчастіше зустрічаються, формування клінічного мислення, етичного ставлення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з хірургії задля досягнення рівня знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

Програма навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Хірургія» складається з 12 кредитів ЄКТС (360 годин): у кожному кредиті по 26,7 аудиторних годин та 3,3 годин для самостійної роботи; усього 320 аудиторних годин та 40 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Хірургія» є вивчення та засвоєння теоретичної інформації та одержання практичної підготовки з питань етіології, патогенезу, клініки, діагностики (в т.ч. диференційної), лікування та профілактики основних хірургічних захворювань та суміжної патології, що найчастіше зустрічаються, формування клінічного мислення,

патології, що найчастіше зустрічаються, формування клінічного мислення, етичного ставлення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з хірургії задля досягнення рівня знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами медичної біології, біофізики, фармакології, гістології, патоморфології, анатомії, хірургії, гінекології, урології, онкології, пропедевтики внутрішньої медицини, внутрішньої медицини, анестезіології і інтенсивної терапії, рентгенології, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати уміння застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Хірургія»

1.1 Метою навчальної дисципліни «Хірургія» є засвоєння теоретичної інформації та одержання практичної підготовки з питань етіології, патогенезу, клініки, діагностики (в т.ч. диференційної), лікування та профілактики основних хірургічних захворювань та суміжної патології, що найчастіше зустрічаються, формування клінічного мислення, етичного ставлення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з хірургії задля досягнення рівня знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

1) здатність здобувачами ступеня доктора філософії виконувати оригінальні дослідження в медицині та досягати наукових результатів, що створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів. Здатність планувати проведення клінічного та експериментального дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів. Здатність здійснювати аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної), створити та оформити огляд літератури (мета аналіз). Здатність провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу українською та англійською мовами.

2) здатність здобувачами ступеня доктора філософії застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій медицини у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу;

3) здатність здобувачами ступеня доктора філософії відокремлювати структурні елементи, що складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 14.01.03 «Хірургія»;

4) здатність здобувачами ступеня доктора філософії виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром патологічного стану чи захворювання; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання;

5) здатність здобувачами ступеня доктора філософії використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження пацієнта, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань для тематичних напрямків зі спеціальності 14.01.03 «Хірургія»;

6) володіння здобувачами ступеня доктора філософії сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно - комунікаційних технологій;

7) здатність здобувачів ступеня доктора філософії до використання сучасного наукового обладнання та інноваційних технологій у галузі медицини;

8) компетентність здобувачами ступеня доктора філософії інтерпретувати результати експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів;

9) здатність здобувачами ступеня доктора філософії проводити науковий аналіз результатів досліджень і використовувати їх в практичній діяльності;

10) здатність здобувачами ступеня доктора філософії осмислення своїх власних припущень та перевірки зроблених іншими припущень, що вважаються доведеними, у галузі медицини;

11) здатність здобувачів ступеня доктора філософії до формулювання концепції в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованій, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування;

12) здатність здобувачів ступеня доктора філософії до виявлення зв'язків між сучасними концепціями медичної науки, наведення доказів та/або інших аргументів, що спростовують ці докази;

13) здатність здобувачів ступеня доктора філософії до включення нових висновків в існуючі знання щодо використання засобів діагностики, профілактики та лікування у різних груп населення.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини.

- *загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7*

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

- *спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10*

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.

ПРН8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- Базове необхідне обладнання для ендоскопічних та лапароскопічних оперативних втручань
- Режими роботи і правила безпеки при використанні електрохірургічного обладнання
- Режими роботи обладнання для створення пневмоперітонеуму і правила безпеки
- Правила експлуатації ендоскопічних і лапароскопічних інструментів
- Показання і протипоказання к малоінвазивним хірургічним втручанням
- Особливості анестезіологічного забезпечення при лапароскопічних та ендоскопічних оперативних втручаннях
- Інтраопераційні специфічні ускладнення при малоінвазивних оперативних втручаннях
- Засоби зупинки кровотечі при ендоскопічних та лапароскопічних операціях
- Ранні післяопераційні ускладнення після малоінвазивних оперативних втручань
- Особливості малоінвазивних оперативних втручань при онкопатології
- Знати заходи Fast Track хірургії

Аспірант (здобувач) має вміти:

- Накласти пневмоперітонеум
- Встановити перший троакар
- Спланувати адекватну позицію троакарів згідно з характером оперативного втручання та конституцією пацієнта
- Спланувати адекватну мобілізацію органа згідно з характером оперативного втручання
- Зупинити кровотечу, яка виникла в процесі операції
- Виконати з'єднання тканин шляхом інтракорпорального шва
- Встановити дренаж при лапароскопічному оперативному втручанні
- Скласти план медикаментозного лікування в ранньому післяопераційному періоді після малоінвазивного хірургічного втручання (загальні призначення під контролем викладача)
- Скласти план реабілітації пацієнта після малоінвазивного хірургічного втручання

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Хірургія»

№ теми	Розділ/тема	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
	01. АБДОМІНАЛЬНА ХІРУРГІЯ	6	28	64	142

1	Хірургічні захворювання шлунка і дванадцятипалої кишки	2			4
2	Ускладнення виразкової хвороби: перфорація, кровотеча, стеноз, пенетрація, малігнізація, внутрішні фістули		2	4	4
3	Показання і обґрунтування до хірургічних методів лікування виразкової хвороби та їх оцінка. Лапароскопічні операції			2	6
4	Гостра непрохідність кишок				6
5	Злукова хвороба. Сучасні погляди на причини злукоутворення та його попередження. Особливості втручання при злуковій непрохідності		2	2	4
6	Тромбоз і емболія судин брижі кишок		2	2	4
7	Гострий апендицит				6
8	Ускладнення гострого апендициту: апендикулярний інфільтрат, періапендикулярний абсцес, перитоніт, абсцес черевної порожнини, пілефлебіт		2	2	4
9	Техніка операційних втручань при гострому апендициті. Лапароскопічна апендектомія			4	6
10	Хірургічні захворювання печінки	2			4
11	Кісти (непаразитарні та паразитарні) печінки. Лапароскопічні операції				6
12	Абсцеси печінки. Мініінвазивні операції			4	6
13	Хірургічні захворювання жовчних шляхів		2	4	4
14	Жовчнокам'яна хвороба та її ускладнення. Холангіт: етіологія, патогенез, методи діагностики, особливості передопераційної підготовки хворих, місце ендоскопічних методів в комплексі передопераційного діагностики і лікування				6
15	Хірургічні методи лікування при механічній жовтяниці: показання до холедохотомії, техніка її виконання та завершення; показання та техніка операцій на великому дуоденальному соску;			4	4

	ускладнення під час операцій на жовчних шляхах і після операції (ранні та пізні). Лапароскопічні та мініінвазивні операції				
16	Гострий холецистит		2	4	4
17	Хронічний (калькульозний і безкам'яний) холецистит. Лапароскопічні операції			4	6
18	Захворювання підшлункової залози		2	4	4
19	Консервативне і хірургічне лікування гострого панкреатиту				6
20	Ускладнення гострого панкреатиту		2	2	2
21	Хронічний панкреатит. Кісти підшлункової залози (справжні і псевдокісти). Мініінвазивні операції			2	6
22	Грижі живота		2	2	2
23	Операційні методи лікування гриж: пахвинних, стегнових, пупкових, навколопупкових, білої лінії живота. Лапароскопічна герніопластика	2			6
24	Особливості лікування післяопераційних гриж			4	6
25	Невправима, защемлена грижа. Особливості хірургічного лікування		2	4	4
26	Грижі рідкісних локалізацій і внутрішні черевні грижі (передочеревинні, позаочеревні, внутрішньочеревні)		2	2	4
27	Травма живота		2	2	4
28	Травма паренхіматозних органів: печінки, селезінки				6
29	Травма порожнистих органів		2	2	2
	Поєднана травма: живота і черепа, живота і опорно-рухового апарату		2	2	2
30	Лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії			2	4
	02. ТОРАКАЛЬНА ХІРУРГІЯ	2	2	10	14
31	Захворювання легень та плеври				
32	Абсцес і гангрена легень: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, консервативні методи лікування, показання і протипоказання до хірургічного лікування та його		2		

	методи; види операцій, ускладнення та їх профілактика під час операції і віддаленому післяопераційному періодах, реабілітація				
33	Спонтанний пневмоторакс				2
34	Легенева кровотеча			2	
35	Плеврити. Емпієма плеври. Гострий піопневмоторакс				2
36	Ендоскопічні та електрозварювальні технології в торакальній хірургії			2	
37	Захворювання середостіння, стравоходу і діафрагми				
38	Міастенія як хірургічна проблема				2
39	Грижі діафрагми			2	
40	Опіки стравоходу				2
41	Травма грудної клітки	2			4
42	Види пневмотораксів: закритий, відкритий, напружений. Емфізема середостіння			2	
43	Травматичне ушкодження діафрагми. Операційні доступи: трансабдомінальні, трансторакальні				2
44	Поєднана травма грудної клітки і живота. Особливості діагностики і хірургічної тактики			2	
	03. ПРОКТОЛОГІЯ	0	2	14	4
45	Захворювання і травми прямої кишки та заднього проходу				
	Гострий парапроктит			2	
46	Хронічний парапроктит - нориці прямої кишки.			2	
47	Геморой, консервативне і операційне лікування			2	
48	Травматичні ушкодження прямої кишки і промежини, діагностика. Показання до первинного зашивання ран прямої кишки і до накладання колостоми			2	
49	Апаратні та ендоскопічні операції в проктології		2		2
50	Захворювання ободової кишки				2
51	Неспецифічний виразковий коліт і хвороба Крона			2	
52	Дивертикули товстої кишки. Дивертикульоз, дивертикуліт			2	
53	Кровотечі із нижніх відділів кишкового тракту			2	

	04. ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЕНДОКРИННИХ ОРГАНІВ	0	2	8	6
54	Хірургічне лікування захворювань щитоподібної та паращитоподібних залоз				2
55	Ендемічний зоб. Вузловий зоб. Аденома щитоподібної залози			2	
56	Операції на щитоподібній залозі			2	
57	Хірургічне лікування захворювань інсулярного апарату підшлункової залози			2	
58	Цукровий діабет і хірургічні захворювання, особливості передопераційної підготовки, вибору знеболення і ведення післяопераційного періоду		2		2
59	Діабетична стопа			2	2
	05. ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ СУДИН		2	4	18
60	Захворювання венозної системи				2
61	Варикозна хвороба. Ендовазальні оперативні втручання				2
62	Тромбофлебіт і флеботромбоз нижніх кінцівок. Пост- тромбофлебітичний синдром			2	4
63	Захворювання артеріальної системи			2	4
64	Облітеруючий атеросклероз				2
65	Емболія і гострий тромбоз артерій нижніх кінцівок		2		4
	06. ТРАНСПЛАНТОЛОГІЯ	2	2	2	6
66	Трансплантаційна імунологія: головний комплекс гістосумісності, його роль при трансплантації різних органів, клінічні аспекти типування тканин; імунобіологія відторгнення трансплантату (трансплантаційні антигени, розпізнавання антигенів, клітинні механізми відторгнення, роль цитокінів та їх рецепторів, види відторгнення); імуносупресія при трансплантації; імунологічний моніторинг	2			2
67	Трансплантація нирки: показання та протипоказання до трансплантації нирки, підбір та підготовка хворого; гемодіаліз у підготовці хворих до				4

	трансплантації нирки, анестезіологічне забезпечення, хірургічні принципи операції трансплантації нирки від живого донора та від трупного донора; хірургічні ускладнення цих операцій; сучасна імуносупресія при трансплантації нирки; ведення хворих із трансплантованою ниркою у пізньому післяопераційному періоді; результати трансплантації нирки і перспективи розвитку в Україні				
68	Ортотопічна трансплантація печінки: показання та протипоказання, передопераційна підготовка пацієнтів реципієнтів і хірургічна техніка трансплантації, післяопераційні ускладнення			2	
	07. ГНІЙНІ ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ		2	4	8
	Рани				
69	Загальні дані про рани. Особливості і класифікація ран. Тактика хірурга			1	
70	Первинна хірургічна обробка рани. Рання, відтермінована, пізня хірургічна обробка рани. Загоєння рани: первинне, вторинне. Ускладнення			1	
71	Місцеві гнійні запальні процеси				1
72	Глибокі субфасціальні і міжм'язеві флегмони кінцівок			1	1
73	Флегмони заочеревинного простору і тазу			2	
74	Гнійні захворювання кисті і стопи (панариції, флегмони)		2		
75	Перитоніт і залишкові гнійники черевної порожнини				4
76	Клініка і діагностика перитоніту				1
77	Лікування розповсюдженого гнійного перитоніту і абдомінального сепсису				1
	08. ОПІКИ ТА ВІДМОРОЖЕННЯ	0	2	4	2
78	Гостра опікова токсемія (патогенез, клініка, лікування). Опікова септикотоксемія (патогенез, клініка, лікування)		2		2

79	Лікарська допомога при великих опіках і місцеве лікування на різних стадіях опікової хвороби. Етапні некректомії і критерії готовності до трансплантації автошкіри. Застосування авто-гомо- і гетеротрансплантатів для закриття рани. Місцеве лікування в умовах палат з абактерійним і регульованим за температурою повітрям			2	
80	Симптоми і диференційна діагностика відморожень. Ускладнення, супутні захворювання і ушкодження при відмороженні. Фактори, що сприяють виникненню відморожень і замерзанню. Лікування при відмороженнях і замерзаннях.			2	
	Разом:	10	40	110	200

Примітка: Аудиторне навантаження – 44,5%, СРС – 55,5%

3. Теми лекцій, семінарських та практичних занять навчальної дисципліни «Хірургія»

3.1. Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хірургічні захворювання шлунка і дванадцятипалої кишки	2
2.	Хірургічні захворювання печінки	2
3.	Операційні методи лікування гриж: пахвинних, стегових, пупкових, навколопупкових, білої лінії живота. Лапароскопічна герніопластика	2
4.	Травма грудної клітки	2
5.	Трансплантаційна імунологія: головний комплекс гістосумісності, його роль при трансплантації різних органів, клінічні аспекти типування тканин; імунобіологія відторгнення трансплантату (трансплантаційні антигени, розпізнавання антигенів, клітинні механізми відторгнення, роль цитокінів та їх рецепторів, види відторгнення); імуносупресія при трансплантації; імунологічний моніторинг.	2
	Разом:	10

3.2. Тематичний план семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ускладнення виразкової хвороби: перфорація, кровотеча, стеноз, пенетрація, малігнізація, внутрішні фістули	2

2.	Злукова хвороба. Сучасні погляди на причини злукоутворення та його попередження. Особливості втручання при злуковій непрохідності	2
3.	Тромбоз і емболія судин брижі кишок	2
4.	Ускладнення гострого апендициту: апендикулярний інфільтрат, періапендикулярний абсцес, перитоніт, абсцес черевної порожнини, пілефлебіт	2
5.	Хірургічні захворювання жовчних шляхів	2
6.	Гострий холецистит	2
7.	Захворювання підшлункової залози	2
8.	Ускладнення гострого панкреатиту	2
9.	Грижі живота	2
10.	Невправима, защемлена грижа. Особливості хірургічного лікування	2
11.	Грижі рідкісних локалізацій і внутрішні черевні грижі (передочеревинні, позаочеревні, внутрішньоочеревні)	2
12.	Травма живота	2
13.	Травма порожнистих органів	2
14.	Поєднана травма: живота і черепа, живота і опорно-рухового апарату	2
15.	Абсцес і гангрена легень: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, консервативні методи лікування, показання і протипоказання до хірургічного лікування та його методи; види операцій, ускладнення та їх профілактика під час операції і віддаленому післяопераційному періодах, реабілітація	2
16.	Апаратні та ендоскопічні операції в проктології	2
17.	Цукровий діабет і хірургічні захворювання, особливості передопераційної підготовки, вибору знеболення і ведення післяопераційного періоду	2
18.	Емболія і гострий тромбоз артерій нижніх кінцівок	2
19.	Гнійні захворювання кисті і стопи (панариції, флегмони)	2
20.	Гостра опікова токсемія (патогенез, клініка, лікування). Опікова септикотоксемія (патогенез, клініка, лікування)	2
	Разом:	40

3.3 Тематичний план практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ускладнення виразкової хвороби: перфорація, кровотеча, стеноз, пенетрація, малігнізація, внутрішні фістули	4
2.	Показання і обґрунтування до хірургічних методів лікування виразкової хвороби та їх оцінка. Лапароскопічні операції	2
3.	Злукова хвороба. Сучасні погляди на причини злукоутворення та його попередження. Особливості втручання при злуковій непрохідності	2
4.	Тромбоз і емболія судин брижі кишок	2
5.	Ускладнення гострого апендициту: апендикулярний інфільтрат, періапендикулярний абсцес, перитоніт, абсцес черевної порожнини, пілефлебіт	2
6.	Техніка операційних втручань при гострому апендициті.	4

	Лапароскопічна апендектомія	
7.	Абсцеси печінки. Мініінвазивні операції	4
8.	Хірургічні захворювання жовчних шляхів	4
9.	Хірургічні методи лікування при механічній жовтяниці: показання до холедохотомії, техніка її виконання та завершення; показання та техніка операцій на великому дуоденальному соску; ускладнення під час операцій на жовчних шляхах і після операції (ранні та пізні). Лапароскопічні та мініінвазивні операції	4
10.	Гострий холецистит	4
11.	Хронічний (калькульозний і безкам'яний) холецистит. Лапароскопічні операції	4
12.	Захворювання підшлункової залози	4
13.	Консервативне і хірургічне лікування гострого панкреатиту	
14.	Ускладнення гострого панкреатиту	2
15.	Хронічний панкреатит. Кісти підшлункової залози (справжні і псевдокісти). Мініінвазивні операції	2
16.	Грижі живота	2
17.	Особливості лікування післяопераційних гриж	4
18.	Невправима, защемлена грижа. Особливості хірургічного лікування	4
19.	Грижі рідкісних локалізацій і внутрішні черевні грижі (передочеревинні, позаочеревні, внутрішньоочеревні)	2
20.	Травма живота	2
21.	Травма паренхіматозних органів: печінки, селезінки	
22.	Травма порожнистих органів	2
23.	Поєднана травма: живота і черепа, живота і опорно-рухового апарату	2
24.	Лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії	2
25.	Легенева кровотеча	2
26.	Ендоскопічні та електрозварювальні технології в торакальній хірургії	2
27.	Грижі діафрагми	2
28.	Види пневмотораксів: закритий, відкритий, напружений. Емфізема середостіння	2
29.	Поєднана травма грудної клітки і живота. Особливості діагностики і хірургічної тактики	2
30.	Гострий парапроктит	2
31.	Хронічний парапроктит - нориці прямої кишки.	2
32.	Геморой, консервативне і операційне лікування	2
33.	Травматичні ушкодження прямої кишки і промежини, діагностика. Показання до первинного зашивання ран прямої кишки і до накладання колостоми	2
34.	Неспецифічний виразковий коліт і хвороба Крона	2
35.	Дивертикули товстої кишки. Дивертикульоз, дивертикуліт	2
36.	Кровотечі із нижніх відділів кишкового тракту	2
37.	Ендемічний зоб. Вузловий зоб. Аденома щитоподібної залози	2
38.	Операції на щитоподібній залозі	2
39.	Хірургічне лікування захворювань інсулярного апарату підшлункової залози	2
40.	Діабетична стопа	2

41.	Тромбофлебіт і флеботромбоз нижніх кінцівок. Пост- тромбофлебітичний синдром	2
42.	Захворювання артеріальної системи	2
43.	Ортотопічна трансплантація печінки: показання та протипоказання, передопераційна підготовка пацієнтів реципієнтів і хірургічна техніка трансплантації, післяопераційні ускладнення	2
44.	Загальні дані про рани. Особливості і класифікація ран. Тактика хірурга	1
45.	Первинна хірургічна обробка рани. Рання, відтермінована, пізня хірургічна обробка рани. Загоєння рани: первинне, вторинне. Ускладнення	1
46.	Глибокі субфасціальні і міжм'язеві флегмони кінцівок	1
47.	Флегмони заочеревинного простору і тазу	2
48.	Лікарська допомога при великих опіках і місцеве лікування на різних стадіях опікової хвороби. Етапні некректомії і критерії готовності до трансплантації автошкіри. Застосування авто- гомо- і гетеротрансплантатів для закриття рани. Місцеве лікування в умовах палат з абактерійним і регульованим за температурою повітрям	2
49.	Симптоми і диференційна діагностика відморожень. Ускладнення, супутні захворювання і ушкодження при відмороженні. Фактори, що сприяють виникненню відморожень і замерзанню. Лікування при відмороженнях і замерзаннях.	2
	Разом:	110

3. Теми самостійних робіт навчальної дисципліни «Хірургія»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хірургічні захворювання шлунка і дванадцятипалої кишки	4
2.	Ускладнення виразкової хвороби: перфорація, кровотеча, стеноз, пенетрація, малігнізація, внутрішні фістули	4
3.	Показання і обґрунтування до хірургічних методів лікування виразкової хвороби та їх оцінка. Лапароскопічні операції	6
4.	Гостра непрохідність кишок	6
5.	Злукова хвороба. Сучасні погляди на причини злукоутворення та його попередження. Особливості втручання при злуковій непрохідності	4
6.	Тромбоз і емболія судин брижі кишок	4
7.	Гострий апендицит	6
8.	Ускладнення гострого апендициту: апендикулярний інфільтрат, періапендикулярний абсцес, перитоніт, абсцес черевної порожнини, пілефлебіт	4
9.	Техніка операційних втручань при гострому апендициті. Лапароскопічна апендектомія	6
10.	Хірургічні захворювання печінки	4
11.	Кісти (непаразитарні та паразитарні) печінки. Лапароскопічні операції	6
12.	Абсцеси печінки. Мініінвазивні операції	6
13.	Хірургічні захворювання жовчних шляхів	4

14.	Жовчнокам'яна хвороба та її ускладнення. Холангіт: етіологія, патогенез, методи діагностики, особливості передопераційної підготовки хворих, місце ендоскопічних методів в комплексі передопераційної діагностики і лікування	6
15.	Хірургічні методи лікування при механічній жовтяниці: показання до холедохотомії, техніка її виконання та завершення; показання та техніка операцій на великому дуоденальному соску; ускладнення під час операцій на жовчних шляхах і після операції (ранні та пізні). Лапароскопічні та мініінвазивні операції	4
16.	Гострий холецистит	4
17.	Хронічний (калькульозний і безкам'яний) холецистит. Лапароскопічні операції	6
18.	Захворювання підшлункової залози	4
19.	Консервативне і хірургічне лікування гострого панкреатиту	6
20.	Ускладнення гострого панкреатиту	2
21.	Хронічний панкреатит. Кісти підшлункової залози (справжні і псевдокісти). Мініінвазивні операції	6
22.	Грижі живота	2
23.	Операційні методи лікування гриж: пахвинних, стегнових, пупкових, навколорічкових, білої лінії живота. Лапароскопічна герніопластика	6
24.	Особливості лікування післяопераційних гриж	6
25.	Невправима, защемлена грижа. Особливості хірургічного лікування	4
26.	Грижі рідкісних локалізацій і внутрішні черевні грижі (передчеревні, позаочеревні, внутрішньоочеревні)	4
27.	Травма живота	4
28.	Травма паренхіматозних органів: печінки, селезінки	6
29.	Травма порожнистих органів	2
30.	Поєднана травма: живота і черепа, живота і опорно-рухового апарату	2
31.	Лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії	4
32.	Спонтанний пневмоторакс	2
33.	Плеврити. Емпієма плеври. Гострий піопневмоторакс	2
34.	Міастенія як хірургічна проблема	2
35.	Опіки стравоходу	2
36.	Травма грудної клітки	4
37.	Травматичне ушкодження діафрагми. Операційні доступи: трансабдомінальні, трансторакальні	2
38.	Апаратні та ендоскопічні операції в проктології	2
39.	Захворювання ободової кишки	2
40.	Хірургічне лікування захворювань щитоподібної та паращитоподібних залоз	2
41.	Цукровий діабет і хірургічні захворювання, особливості передопераційної підготовки, вибору знеболення і ведення післяопераційного періоду	2
42.	Діабетична стопа	2
43.	Захворювання венозної системи	2
44.	Варикозна хвороба. Ендовазальні оперативні втручання	2
45.	Тромбофлебіт і флеботромбоз нижніх кінцівок. Пост-тромбофлебітичний синдром	4
46.	Захворювання артеріальної системи	4

47.	Облітеруючий атеросклероз	2
48.	Емболія і гострий тромбоз артерій нижніх кінцівок	4
49.	Трансплантаційна імунологія: головний комплекс гістосумісності, його роль при трансплантації різних органів, клінічні аспекти типування тканин; імунобіологія відторгнення трансплантату (трансплантаційні антигени, розпізнавання антигенів, клітинні механізми відторгнення, роль цитокінів та їх рецепторів, види відторгнення); імуносупресія при трансплантації; імунологічний моніторинг	2
50.	Трансплантація нирки: показання та протипоказання до трансплантації нирки, підбір та підготовка хворого; гемодіаліз у підготовці хворих до трансплантації нирки, анестезіологічне забезпечення, хірургічні принципи операції трансплантації нирки від живого донора та від трупного донора; хірургічні ускладнення цих операцій; сучасна імуносупресія при трансплантації нирки; ведення хворих із трансплантованою ниркою у пізньому післяопераційному періоді; результати трансплантації нирки і перспективи розвитку в Україні	4
51.	Місцеві гнійні запальні процеси	1
52.	Глибокі субфасціальні і міжм'язеві флегмони кінцівок	1
53.	Перитоніт і залишкові гнійники черевної порожнини	4
54.	Клініка і діагностика перитоніту	1
55.	Лікування розповсюдженого гнійного перитоніту і абдомінального сепсису	1
56.	Гостра опікова токсемія (патогенез, клініка, лікування). Опікова септикотоксемія (патогенез, клініка, лікування)	2
	Разом:	200

5. Методи навчання

Викладання навчальної дисципліни «Хірургія» на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль проводиться в вигляді іспиту. До іспиту допускаються лише ті аспіранти, які не мають академічної заборгованості і їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

Іспит проводиться в кінці циклу. Він також являє собою середнє арифметичне 4-х складових оцінок за:

1. Курацію хворих
2. Практичні навички

3. Рішення ситуативних задач

4. Рішення тестових завдань

Кожний з цих видів роботи оцінюється за 4-бальною системою. Рішення тестових завдань оцінюється в залежності від відсотка правильно вирішених завдань наступним чином:

Правильні відповіді:

91%-100% - «5» - відмінно

81%-90% - «4» - добре

71%-80% - «3» - задовільно

70% та менше – незадовільно

Оцінки за відповіді на всі пункти складаються, потім діляться на 4; отримана середня оцінка і є екзаменаційною.

6. Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуативних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий іспит.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

В університеті використовуються різні форми контролю занять з певної навчальної дисципліни (усна, письмова, комбінована, тестування, практичні навички тощо). Результати академічної успішності аспірантів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 200-бальною та шкалою ЄКТС й мають стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань:

національна шкала:

– оцінка «відмінно» виставляється слухачу, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);

– оцінка «добре» виставляється слухачу, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний);

– оцінка «задовільно» виставляється слухачу, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з

виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний);

– оцінка «незадовільно» виставляється слухачу, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний).

Багатобальна шкала характеризує фактичну успішність кожного аспіранта із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки з дисципліни в 200-бальну виконується інформаційно-обчислювальним центром університету програмою «Контингент» за формулою:

середній бал успішності (поточної / з дисципліни) x 40

національна оцінка	бали
«5»	185-200
«4»	151-184
«3»	120-150

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Ендоскопічна хірургія: Навч. посіб. для студ. мед. ЗВО, лікарів-хірургів, онкологів, ендоскопістів. Рекомендовано вченою радою Одеського НМУ / За ред. В.М. Запорожана, В.В. Грубніка. — К., 2019. — 592 с., тв. пал., (ст. 7 пр.).

2. Эндоскопическая хирургия : практ. рук. для врачей-хирургов, гинекологов, эндоскопистов, онкологов, гастроинтестин. хирургов / В. Н. Запорожан, В. В. Грубник, Ю. В. Грубник, А. В. Малиновский ; под ред.: В. Н. Запорожана, В. В. Грубника ; Одес. нац. мед. ун-т. - О. : ОНМедУ, 2011. - 284 с.

3. А.І. Годлевський, С.І. Саволук. Діагностика та моніторинг ендотоксикозу у хірургічних хворих// Вінниця, «Нова книга» - 2015 - 230с.

4. Бондарев В.І., Бондарев Р.В., Васильев О.О. та ін., за ред. проф. Кондратенко П.Г. Хірургія: підручник // Київ-Медицина, 2009. - 968с.+кольоров. вкл. 36с.

5. Литтманн И. Брюшная хирургия. - Будапешт, 1970, 567 с.

6. Паршиков ВВ, Федаев АА. Протезирующая пластика брюшной стенки в лечении вентральных и послеоперационных грыж: классификация, терминология и технические аспекты (обзор). СТМ. 2015;7(2):138-52. doi: 10.17691/Stm2015.7.2.19

7. Стандарти організації та професійноорієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота // Усенко О.Ю., Білоус Г.В., Путинцева Г.Й. Хірургія. 3 -тє видання // Київ - ВСВ «Медицина» - 2015 - 416с.

8. Шалимов А.А., Радзиховский А.П. Атлас операцій на органах пищеварения (в двух томах).-Киев.-Наукова думка.-2005 - 626с.

9. Хірургія: підручник / за ред. проф. П.Г. Кондратенко. - К.: Медицина, - 968 с.

10. Хірургія: Підручник, том III (базовий підручник для первинної спеціалізації з хірургії), книга 1 / За ред. Березницького Я.С., Захараша М.П., Мішалова В.Г. - Дніпропетровськ: РВА "Дніпро-УАБ", 2011. - 779 с.

11. Хірургія: Підручник, том III (базовий підручник для первинної спеціалізації з хірургії), книга 2 (клінічна хірургія) / За ред. Березницького Я.С., Захараша М.П., Мішалова В.Г. - Дніпропетровськ: РВА "Дніпро- УАБ", 2011. - 782 с.

12. Хірургія: Підручник, том III (базовий підручник для первинної спеціалізації з хірургії), книга 3 (суміжні спеціальності для хірурга - інтерна) / За ред. Дзяка Г.В. - Дніпропетровськ: РВА "Дніпро-УАБ", 2011. - 827с.

13. Госпитальная хирургия. Синдромология: учебное пособие / под ред. Н.О. Миланова, Ю.В. Бирюкова, Г.В. Синявина. - М.: ГЗОТАР-Медиа, 2013. - 440 с.

14. Ильченко А.А. Болезни желчного пузыря и желчных путей. - М.: МИА, - 880 с.

15. Неотложная хирургия органов брюшной полости / под ред. П.Г. Кондратенко, В.И. Русина. - Д.: Заславский, 2013. - 720 с.

16. Рациональная инфузионная терапия / под ред. В.И. Черния. - Д.: Заславский, 2012. - 184 с.

17. Стандарти організації та професійно орієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота / за ред. Я.С. Березницького, П.Д. Фоміна. - К.: Доктор- Медіа, 2010. - 470 с.

18. Шальков Ю.Л. Кишечные швы и анастомозы в хирургической практике. - Х.: Бином, 2013. - 208 с.

19. Жебровский В.В. Осложнение в хирургии живота: Руководство для врачей / В.В. Жебровский, А.Д. Тимошин, С.В. Готьє и др. - М.: ООО „Медицинское информационное агенство”, 2006. - 448с.

20. Желчеотводящие анастомозы в билиарной хирургии / В.М. Копчак, И.В. Хомяк, В.Г. Мишалов и др. - К.: Лига - Информ, 2004. - 123 с.

21. Кисть и кистозные опухоли поджелудочной железы / Ничитайло М., Снопко Ю., Булик И.К.: ЧАО Полиграфкнига, 2012. - 544 с.

22. Козлов В.К. Сепсис: зтиология, Иммунопатогенез, концепция иммунотерапии. - К.: «АННА - Т», 2007. - 296с.

23. Кондратенко П.Г., Губергриц Н.Б., Злин Ф.З., Смирнов Н.Л. Клиническая колопроктология: Руководство для врачей. - Х.: Факт, 2006. - 385 с.
24. Кондратенко П.Г., Васильев А.А., Конькова М.В. Острый панкреатит. - Донецк, 2008. - 352с.
25. Кондратенко П.Г., Смирнов Н.Л., Раденко Е.Е. Острое кровотечением в просвет органов пищеварительного канала: Практическое руководство. - Донецк, 2006. - 420 с.
26. Кондратенко П.Г., Соболев В.В. Хирургическая инфекция: Практическое руководство. - Донецк, 2007. - 512 с.
27. Малярчук В.И., Климов А.Е., Пауткин Ю.Ф. Билиопанкреатодуоденальный рак: Монография. - М.: Изд-во РУДН, 2006. - 444с.
28. Ничитайло М.Е., Скумс А.В. Повреждения желчных протоков при холецистэктомии и их последствия: [Монография]. - К.: Макком, 2006. - 344 с.
29. Ничитайло М.Е., Пилмурняк А.А. Острый послеоперационный панкреатит. - Хмельницкий, 2011. - 392 с.
30. Патютко Ю.И., Котельников А.Г. Хирургия рака билиопанкреатодуоденальной зоны. - М.: ИД Медицина, 2007. - 448 с.
31. Перитонит: Практическое руководство / Под ред. В.С. Савельева, Б.Р. Гельфанда, М.И. Филимонова. - М.: Литтерра, 2006. - 208 с.
32. Пронін В.О., Бойко В.В. Патологія червоподібного відростка та апендектомія. - Х.: СІМ, 2007. - 271 с.
33. Слепцов И.В., Черников Р.А. Узлы в хирургии. - СПб: Салит-Медкнига, 2004. - 112 с.
34. Руководство по неотложной хирургии органов брюшной полости / Под ред. В.С. Савельева. - М.: Триада-Х, 2005. - 640с.
35. Русин В.І., Болдіжар О.О., Русин А.В., Болдіжар П.О., Румянцев К.Є. Гострий панкреатит. Псевдокісти підшлункової залози. - Ужгород: ВЕТА Закарпаття, 2006. - 204с.
36. Русин В.І., Сипливий В.О., Русин А.В., Береснев О.В., Рум'янець К.Є. Декомпенсований цироз печінки. - Ужгород, 2006. - 229с.
37. Савельев В.С., Филимонов В.И., Бурневич С.З. Панкреонекроз. - М.: ООО „Медицинское информационное агентство”, 2008. - 264 с.
38. Сидорчук Р.І. Абдомінальний сепсис. - Чернівці: Вид-во БДМУ, 2006. - 482 с.
39. Шальков Ю.Л., Гамидов А.Н. Спаечный синдром. - Харьков: Коллегиум, - 244 с.
40. Шевчук М.Г., Ткачук О.Л., Шевчук І.М. Постдекомпресійні дисфункції печінки у хворих на обтураційну жовтяницю. - Івано-Франківськ: ІФДМУ, 2006. - 212 с.
41. Экстренная хирургия желчных путей / Руководство для врачей / Под ред. профессора П.Г. Кондратенко. - Донецк: ООО „Лебедь”, 2005. - 434 с.
42. Хирургия повреждений печени / под ред. В.В. Бойко. - Х., 2007. - 240 с.

43. Закрита травма живота / В.В. Бойко, М.Г. Кононенко. - Х., 2008. - 528 с.
44. Минимально инвазивная хирургия патологии желчных протоков / М.Е. Ничитайло, В.В. Грубник, А.Л. Ковальчук и др. - К.: Здоров'я, 2005. - 424 с.
45. Видеозндоскопическая диагностика и минимально инвазивная хирургия холелитиаза / под ред. М.Е. Ничитайло. - К.: ВСИ "Медицина", 2013. - 296 с.
46. Перитоніт - одвічна проблема невідкладної хірургії / Монографія / за ред. В.П. Польового, В.В. Бойко, Р.І. Сидорчука. - Чернівці: Медуніверситет, - 376 с.
47. Диагностическая лапароскопия / Н.Е. Чернеховская, В.Г. Андреев, А.В. Поваляев. - М.: МЕДпресс-информ, 2009. - 136 с.
48. Оперативная лапароскопия. Н.Е. Чернеховская, В.Г. Андреев, А.В. Поваляев. - М.: «МЕДпрессинформ», 2010. - 190 с.

Допоміжна

1. А.І. Годлевський, С.І. Саволук. Діагностика та моніторинг ендотоксикозу у хірургічних хворих// Вінниця, «Нова книга» - 2015 – 230с.
2. Бондарев В.І., Бондарев Р.В., Васильев О.О. та ін., за ред. проф. Кондратенко П.Г. Хірургія: підручник // Київ-Медицина, 2009. – 968с.+кольоров. вкл. 36с.
3. Литтманн И. Брюшная хирургия. - Будапешт, 1970, 567 с.
4. Паршиков ВВ, Федаев АА. Протезирующая пластика брюшной стенки в лечении вентральных и послеоперационных грыж: классификация, терминология и технические аспекты (обзор). СТМ. 2015;7(2):138-52. doi: 10.17691/Stm2015.7.2.19
5. Стандарти організації та професійноорієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота // Усенко О.Ю., Білоус Г.В., Путинцева Г.Й. Хірургія. 3-тє видання // Київ – ВСВ «Медицина» - 2015 – 416с.
6. Шалимов А.А., Радзиховский А.П. Атлас операций на органах пищеварения (в двух томах).-Киев.-Наукова думка.-2005 – 626с.
7. Pignata, U. Bracale, F. Lazzara. Laparoscopic surgery/ Springer International Publishing Switzerland – 2016 – 97 p.
8. Theodore J. Saclarides, Jonathan A. Myers, Keith W. Milikan. Common surgical diseases. Third edition / Springer, New York – 2015 – 372 p
9. Avci C., Schiappa J.M. Complications in Laparoscopic Surgery: A Guide to Prevention and Management. - Springer, 2016. – 118 p.
10. Jacob B.P., Chen D.C., Ramshaw B., Towfigh S. The SAGES Manual of Groin Pain. - Springer, 2016. – 546 p.
11. Pignata G., Bracale U., Lazzara F. Laparoscopic Surgery: key points, operating room setup and equipment. - Springer, 2016. – 97 p.
12. Atlas of Upper Gastrointestinal and Hepato-PancreatoBiliary Surgery / Clavien P.A., Sarr M.G., Fong Y. et al. - Springer, 2016. - 1067 p.

13. Giuseppe A.D., Shiffman M.A. Aesthetic Plastic Surgery of the Abdomen. - Springer, 2016. – 556 p.
14. Hazey J.W., Conwell D.L., Guy G.E. Multidisciplinary Management of Common Bile Duct Stones. - Springer, 2016. – 172 p.
15. Katz M.H.G., Ahmad S.A. Multimodality Management of Borderline Resectable Pancreatic Cancer. - Springer, 2016. – 333 p.
16. Dixon E., Vollmer Jr. Ch. M., May G.R. Management of Benign Biliary Stenosis and Injury: A Comprehensive Guide. - Springer, 2015. – 429 p.
17. Eachempati S.R., Reed R.L. Acute Cholecystitis.- Springer, 2015. - 225p.
18. Saclarides T.J., Myers J.A., Millikan K.W. Common Surgical Diseases: An Algorithmic Approach to Problem Solving. – Springer, 2015. - 372 p.
19. Feldman L.S., Delaney C.P., Ljungqvist O., Carli F. The SAGES / ERAS Society Manual of Enhanced Recovery Programs for Gastrointestinal Surgery. - Springer, 2015. – 371 p.
20. Madbak F.G., Dangleben D.A. Options in the Management of the Open Abdomen. - Springer, 2015. – 82 p.
21. Agresta F., Campanile F.C., Vettoretto N. Laparoscopic Cholecystectomy: An Evidence-Based Guide. - Springer, 2014. – 185 p.
22. Suárez Grau J.M., Bellido Luque J.A. Advances in Laparoscopy of the Abdominal Wall Hernia. - Springer, 2014. – 211 p.
23. Cuesta M.A., Bonjer H.J. Treatment of Postoperative Complications after Digestive Surgery. - Springer, 2014. – 211 p.
24. Пути еволюції лапароскопічної хірургії. Запорожан, В. Н.; Малиновський, А. В.; Zaporozhan, V. N.; Malynovskyi, A. V. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/8618> Date: 2020
25. Мінілапароскопічні холецистектомія і фундоплікація по Ніссену в поєднанні з протоколами fast track в умовах пандемії Covid–19. Запорожан, В. Н.; Малиновський, А. В.; Галімон, М. М.; Zaporozhan, V. N.; Malynovskyi, A. V.; Galimon, M. M. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/8617> Date: 2020
26. Перші результати міні-лапароскопічної холецистектомії із застосуванням fast-track протоколу. Малиновський, А. В.; Галімон, М. М.; Malinovsky, A. V.; Galimon, M. M.; Малиновський, А. В.; Галімон, М. М. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/6940> Date: 2019
27. Новый метод ненатяжной аллопластики гигантских грыж пищеводного отверстия диафрагмы. Малиновский, А. В.; Корчевой, Д. В.; Бадион, С. Ю.; Малиновський, А. В.; Корчовий, Д. В.; Бадіон, С. Ю.; Malynovskyi, A. V.; Korchovyi, D. V.; Badion, S. Y. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/7909> Date: 2019
28. Первый опыт использования трехмерной визуализации в лапароскопической гениологии. Малиновский, А. В.; Бадион, С. Ю.; Горбачук, И. И.; Малиновський, А. В.; Бадіон, С. Ю.; Горбачук, І. І.; Malinovsky, A.

V.; Badion, S. Y.; Horbachuk, I. I.
URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/6199> Date: 2019

29. Новый способ лапароскопической аллопластики грыж пищеводного отверстия диафрагмы. Малиновский, А. В.; Бадіон, С. Ю.; Горбачук, И. И.; Малиновський, А. В.; Бадіон, С. Ю.; Горбачук, І. І.; Malinovsky, A. V.; Badion, S. Y.; Horbachuk, I. I.
URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/5928> Date: 2019

30. Переваги сучасних симуляційних і мультимедійних технологій у викладанні хірургічних хвороб і ендоскопічної хірургії студентам та курсантам післядипломної освіти. Малиновський, А. В.; Ставничий, А. С.; Майоренко, М. Н.; Malinovskiy, A. V.; Stavnichy, A. S.; Mayorenko, M. N.
URI: <http://repo.odmu.edu.ua:80/xmlui/handle/123456789/4649> Date: 2018

Інформаційні ресурси

1. <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України;
2. <http://nmapo.edu.ua/index.php/uk/> – офіційний сайт Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика;
3. <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України;
4. <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України;
5. <http://www.kmu.gov.ua/> – Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України;
6. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України;
7. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського;
8. <http://www.nplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України;
9. <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.
10. <http://erassociety.org/>
11. <http://www.espen.org/>
12. <http://onlinelibrary.wiley.com/>
13. www.elsevier.com/books-and-journals
14. <http://link.springer.com/search?facet-discipline=%22Medicine%22>
15. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>
16. <http://www.clinicalnutritionjournal.com/>
17. <http://www.cancer.gov/>
18. <http://www.cancer.net/>
19. <http://jco.ascopubs.org/>
20. <http://jop.ascopubs.org/>
21. <http://www.pubpdf.com/>
22. <http://www.websurg.com/>
23. <http://www.cochrane.org/>
24. <http://www.wjgnet.com/>
25. <http://www.nejm.org/>

26. <https://www.omicsonline.org/>
27. <http://radiopaedia.org/>
28. <http://cancerres.aacrjournals.org/>
29. <http://www.ijcem.com/>
30. <http://www.surgukraine.com.ua/>
31. <http://hirurgiya.com.ua/>
32. <http://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/surgery/index>
33. <http://www.clinicaloncology.com.ua/>
34. <http://heartandvessels.com.ua/>
35. <https://www.mediasphera.ru/journal/endoskopicheskaya-khirurgiya>
36. <https://www.mediasphera.ru/journal/khirurgiya-zhurnal-im-n-i-pirogova>
37. <https://www.mediasphera.ru/journal/onkologiya-zhurnal-im-p-a-gertsena>
38. <https://www.mediasphera.ru/journal/flebologiya>
39. <https://www.mediasphera.ru/issues/kardiologiya-i-serdechno-sosudistaya-khirurgiya>
40. <https://pressa.ru/ru/magazines/vestnik-hirurgii-imeni-iigrekova#/>
41. <https://hirurgiya.com.ua>
42. <http://hirurgia.kiev.ua/>
43. <http://www.library.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
44. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»;
45. <http://www.bnf.fr/> – Національна бібліотека Франції;
46. <http://www.ddb.de/> – Німецька електронна бібліотека;
47. [http://www.nlr.ru:8101 /](http://www.nlr.ru:8101/) – Російська національна бібліотека;
48. <http://www.rsl.ru/> – офіційний сайт Російської державної бібліотеки;